

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 4. broj

26. siječnja 2023.

cijena 200 Ft

Koljnof 70 ljet u hrvatskom folkloru

8. i 9. stranica

U čast Dori Pejačević

10. stranica

Koordinacijski sastanak

12. stranica

Sve odvagnuti

U programe osnovnih škola uvršten je tematski tjedan profesionalnog usmjerenja i u nekim sam školama trebala predstaviti novinarski posao. Bilo je neobično govoriti o svojem zanimanju iako u novinarstvu radim više od dvadeset pet godina. To je ipak neka druga perspektiva, promatranje same sebe izvana u novinarskom poslu. I doista, ponekad bi bilo vrijedno to učiniti (o kojem god poslu da je riječ) jer dok se radi, dok smo u svojem poslu i ugodnom ritmu, često ne primjećujemo sve čime smo okruženi, koju energiju troši ili kojom nas energijom puni posao koji radimo, u kojem želimo biti dobri, u kojem želimo učiniti nešto dobro, dati sve od sebe. Na takvim radionicama postavljaju se mnoga pitanja i čovjek se tek tad začudi koliko je sažet njegov posao, kakvi se zadatci kriju iza njegova zanimanja, kakvu odgovornost iziskuje ili kakvo zadovoljstvo nudi njegovo radno mjesto. Ako u poslu pronalazimo zadovoljstvo, to je doista sreća. Mnogo je lakše raditi nešto što volimo i što nas čini zadovoljnim nego nešto do čega nam nije stalo i u čemu nas motivira samo zarada. Naravno, možemo imati zadovoljstvo u svojem poslu i onda ako nam je zarada toliko mala da od nje ne možemo živjeti, no u pravilu vrijedi i obrnuto: može naša zarada biti ogromna, no ako radimo posao koji ne volimo, koji možda čak i mrzimo, opet ćemo biti vrlo nesretni. Što savjetovati mladima u vezi s tim dilemama ili kako odlučiti ako se i sami nađemo pred takvom odlukom? Naravno, najlakše je onima kojima je posao hobi, a taj je hobi ujedno i isplativ. Ipak, nakon više desetljeća iskustva i rada treba priznati da u svakom poslu, bez obzira na zadovoljstvo, ima uspona i padova, uspjeha i neuspjeha, pozitivnih i negativnih kritika. Ako ima više pozitivnih, smatram da smo možda na dobrom putu jer se svima ionako ne može ugoditi, to bi značilo odreći se svoje osobnosti. Naravno, i s negativnim se kritikama treba nositi. One su i povratne informacije, pokazuju kako drugi vide naš rad, no najvažnije je sve odvagnuti, i kritiku i zadovoljstvo, te ne dozvoliti da negativnost prevlada pozitivu. Ako to uspijemo, vjerujem da i dalje možemo činiti iskorake u svojem poslu te pronalaziti zadovoljstvo u njemu. Ako to ne uspije, valjda je došlo vrijeme za promjenu.

Beta

Glasnikov tjedan

„Milanovićev dvodnevni boravak u Mađarskoj obilježilo je i sudjelovanje na svečanom otvorenju manifestacije ‘Veszprém-Balaton – Europska prijestolnica kulture’ u gradu Veszprimu u društvu mađarske predsjednice Katalin Novák.”

Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović ovoga je mjeseca bio u dvodnevnom posjetu Mađarskoj. Od početka mandata to je njegov prvi službeni posjet našoj zemlji. Milanović je peti predsjednik Republike Hrvatske od njezina osamostaljenja i jedini koji je prije predsjedničke dužnosti obnašao i dužnost hrvatskog premijera desete Vlade Republike Hrvatske (od 2011. do 2016. godine). Za vrijeme njegova premijerskog mandata Hrvatska je 2013. godine postala članica Europske unije. U deset je godina naša matična domovina prošla ogroman i uspješan put na polju euroatlantskih integracija i punopravnog položaja u zemljama Europske unije – ušla u šengenski prostor i eurozonu.

Zoran Milanović boravio je u Mađarskoj na poziv mađarske predsjednice Katalin Novák, s kojom se sastao u Palači Sándor. Tijekom boravka u Mađarskoj sastao se i s mađarskim premijerom Viktorom Orbánom.

Uz bilateralne sastanke s mađarskim dužnosnicima Milanović se u Budimpešti u prostorijama Veleposlanstva Republike Hrvatske susreo i s predstavnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj, a posjetio je i Hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i đачki dom u Budimpešti.

Milanovićev dvodnevni boravak u Mađarskoj obilježilo je i sudjelovanje na svečanom otvorenju manifestacije „Veszprém-Balaton – Europska prijestolnica kul-

ture” u gradu Veszprimu u društvu mađarske predsjednice Katalin Novák.

A znate li, dragi čitatelji, kako je upravo u Veszprimu živio Hrvat svjetskoga glasa Faust Vrančić, čovjek ptica, i kako je njegovo ime zlatnim slovima upisano u povijest grada Veszprima? Učio je u Požunu i Padovi, a velik dio njegova života povezan je s tadašnjom Mađarskom. Bio je nećak biskupa Antuna Vrančića koji je između ostalog stolovao i u Pečuhu. Okušao se i u vojnoj karijeri, pa je tako bio i kapetan Utvrde Veszprim, a zatim i upravitelj biskupskih imanja. Zanimala ga je tehnika i, između ostaloga, izumio je padobran. Autor je rječnika „Dictionarium Quinque Nobilissimarum Europae linguarum: Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Vngaricae” („Rječnik pet najuglednijih europskih jezika: latinskoga, talijanskoga, njemačkoga, dalmatinskoga i mađarskoga”), koji je izdan 1595. u Veneciji. Vrančić u rječniku čakavsko narječje naziva dalmatinskim jezikom. Ono je Vrančiću kao rođenom Šibenčaninu bilo najbliže i držao ga je najljepšim među trima hrvatskim narječjima.

Sve u svemu, sastavljač je prvog rječnika hrvatskog jezika, ali i prvog većeg rječnika mađarskog jezika. U Veszprimu je 2011. godine podignuta spomen-ploča „letećem čovjeku (s padobranom)”, u Veszprimu koji je ove godine jedan od triju Europskih prijestolnica kulture.

Branka Pavić Blažetin

Foto: VEB2023 ECOC

Budimpešta – Ploče, koridor VC, 702 kilometra

Otvorena dionica A5 Beli Manastir – Osijek

Dionica A5 Beli Manastir – Osijek sastavni je dio koridora VC, koji prolazi kroz hrvatsku Baranju. Projekt je vrijedan 443 milijuna kuna, a investitor su bile Hrvatske autoceste. Riječ je o dionici dugoj 17,5 kilometara, od mosta Halasica kod Jagodnjaka do Belog Manastira, koja je svečano otvorena 2. prosinca 2022. godine.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković sudjelovao je na svečanom otvorenju dionice autoceste A5 Beli Manastir – Osijek. Događaj je ocijenio važnim za Slavoniju, Osječko-baranjsku županiju, ali i cijelu Hrvatsku. Podsjetio je da koridor VC povezuje Budimpeštu s lukom Ploče, ide preko istočnog dijela Hrvatske čime Slavonija, kako je rekao, dobiva svoju punu međunarodnu dimenziju. Kazao je da će radovi za preostalih pet kilometara od Belog Mana-

Foto: Hina

stira do Ivándárde, odnosno mađarske granice, biti završeni tijekom 2024. godine. Zanimljivost je na trasi izgrađene autoceste arhitektonski atraktivni most preko Drave kod Petrijevacu u dužini od 2507 metara, što ga čini većim od Pelješkog (2404 metra). Most se nalazi na autocesti A5 u mreži međunarodnih pravaca na koridoru VC, koji spaja Mađarsku (Budimpeštu) s istočnom Hrvatskom (Osijekom), Bosnom i Hercegovinom (Sarajevom i Mostarom) te s lukom Ploče na jugu Hrvatske. Sam dio mosta preko rijeke Drave dug je 420 metara i na njemu su primijenjena neka sjajna tehnička rješenja u kojima su upotrijebljeni betonski

stubovi, čelične grede i kabeli koji ujedno utječu na atraktivan izgled ovog impozantnog mosta.

Duljina koridora VC koja prelazi kroz Hrvatsku ima 88,6 kilometara, a nakon puštanja u promet upotrebljavat će se njezinih 83,6 kilometara. Kroz BiH se autocesta nastavlja preko prijelaza Svilaj sve do Ploča na rutama: Svilaj – Odžak, Zenica – Sarajevo – Tarčin, Međugorje – Bijač i dalje prema Pločama. Dionica od hrvatske granice do Sarajeva trebala bi biti gotova do kraja 2025. godine. Mađarskoj strani preostalo je završiti radove na dionici M6 do hrvatske granice.

Autocesta na koridoru VC sastavni je dio paneuroskog prometnog pravca. Dio ovog dugačkog koridora duljine je oko 700 kilometara koji bi po završetku trebao povezivati Budimpeštu i luku Ploče prolazeći kroz Mađarsku, Hrvatsku te Bosnu i Hercegovinu. Kroz BiH ta je autocesta duga više od 330 kilometara. Do sada je izgrađeno 126 kilometara, što je nešto više od trećine dionice koja prolazi kroz BiH.

BPB

Izvor: Hina/Vlada

Foto: DAVOR JAVOROVIĆ / PIXSEL

XVI. Plenarna sjednica Međuvladina mješovitog odbora za zaštitu nacionalnih manjina Republike Hrvatske i Mađarske

U Budimpešti je 7. prosinca održana XVI. Plenarna sjednica Međuvladina mješovitog odbora za zaštitu nacionalnih manjina Republike Hrvatske i Mađarske. Hrvatsko izaslanstvo predvodio je Zvonko Milas, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i supredsjednik hrvatskog dijela Međuvladina mješovitog odbora, a mađarsko izaslanstvo predvodio je Ferenc Kalmár, povjerenik ministra i supredsjednik mađarskog dijela Međuvladina mješovitog odbora.

Teme sjednice odnosile su se na ključna manjinska pitanja kao što su pravo na izražavanje, očuvanje i razvijanje nacionalnog, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta, pravo na održavanje i razvijanje obrazovanja i medija na manjinskom jeziku i pismu te ostvarivanje zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima kao i na važnost nastavka razvijanja bolje prometne povezanosti i poticanja ekonomskog razvoja krajeva u kojima žive predstavnici dviju manjina. Razmotrila se i provedba preporuka donesenih na prethodnoj, XV. sjednici, održanoj 12. prosinca 2019. u Zagrebu.

„Hrvati u Mađarskoj i Mađari u Republici Hrvatskoj uživaju visoku razinu manjinskih prava u skladu s najvišim međunarodnim standardima te u europskim okvirima predstavljaju ogledni primjer uspješne i dobre prakse, a iste stavove imaju i relevantne institucije poput OEES-a ili Vijeća Europe. Najvažnije je to što velika većina onih radi kojih smo se danas i okupili, a to su pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj i mađarske nacionalne manjine u Hrvatskoj, dijeli iste stavove i mišljenja. Hrvatskoj i mađarskoj strani važno je razvijati prekograničnu suradnju i prometnu infrastrukturu – to je područje u kojem se proteklih godina puno učinilo dok je suradnja u području kulture i obrazovanja tradicionalno dobra te po tom pitanju treba zadržati kontinuitet”, izjavio je državni tajnik Zvonko Milas i predsjedatelj hrvatskog dijela MMO-a nakon sjednice pa istaknuo da rad i djelovanje u okviru ovoga MMO-a jasno pokazuju kako se može puno postići kad se pokaže dobra volja i kad se radi aktivno, vrijedno i usmjereno. Naglasio je i sljedeće: „Od 2017. do danas ostvareno je puno projekata važnih manjinama u objema državama u svim područjima društvenog života te s pravom možemo reći kako je ovo najuspješnije razdoblje po pitanju realizacije preporuka MMO-a, a time i dodatnog unapređenja manjinskih prava u objema državama. Vjerujem da je ovo sve pokazatelj ne samo inicijative nego prije svega intencije obiju zemalja, obiju vlada, obaju dijelova Međuvladina mješovitog odbora prema što većemu unapređenju položaja manjina – kako mađarske u Republici Hrvatskoj tako i hrvatske u Mađarskoj. Vjerujem da svi pokazatelji govore o tome kako je razina zaštite prava manjina u Mađarskoj odnosno u Hrvatskoj ogledni primjer u Europskoj uniji i sigurni smo da smo primjer u svemu onome što nacionalne manjine trebaju imati u svojoj svakodnevici. Zbog toga i u vezi s ovom sjednicom siguran sam da će sve ono što smo kao preporuke donijeli zajedno, usuglašujući se oko njih, doprinijeti u ostvarivanju projekata koji će svakodnevni život naših pripadnika učiniti boljim, lakšim, dati priliku za napredovanje, dati priliku u sferi obrazovanja i svim drugim područjima života.”

Na XVI. plenarnoj sjednici naglašeno je da MMO pozdravlja to što Republika Hrvatska i Mađarska ove godine slave 30. obljetnicu uspostave diplomatskih odnosa. Kao rezultat dobrosusjedskih odnosa i bliske suradnje dvije su zemlje uspješno provele

Zvonko Milas i Ferenc Kalmár

euroatlantske integracije. Mađarska u potpunosti podupire i članstvo Republike Hrvatske u OECD-u i njezino pristupanje šengenskom prostoru. Strane smatraju važnim da se duž zajedničke granice ostvaruje što tješnja regionalna suradnja te da se otvaraju novi i obnovljeni prometni pravci koji doprinose prosperitetu u mjestima stanovanja nacionalnih zajednica koje žive u regiji.

„Iznimno je potrebno baviti se razvijanjem prekogranične suradnje, prometne infrastrukture, kulture, obrazovanja. Od 2017. do danas ostvareno je najviše preporuka koje smo uputili vladama dviju država i rekao bih da je to najplodonosnije razdoblje u radu Međuvladina mješovitog odbora između ovih dviju zemalja. Upravni programi u funkciji su poboljšanja života svih manjina u Hrvatskoj i u Mađarskoj i vjerujem da će se takav smjer zadržati i dalje kako bi svi naši sunarodnjaci, svi pripadnici nacionalnih manjina ne samo u Mađarskoj nego i u Hrvatskoj, i dalje zadržali, širili i unapređivali sve mogućnosti koje Republika Hrvatska podrži”, izjavio nam je državni tajnik Milas i dodao: „Želim spomenuti da je 2. prosinca otvorena dionica puta od Osijeka do Belog Manastira, pa će definitivno svim ljudima koji tamo žive, a posebno pripadnicima nacionalnih manjina, a između ostalog i mađarske manjine, olakšati komunikaciju i sve ono s čime se susreću u svakodnevnom životu. Želim svima koji su sudjelovali u radu ove sjednice zahvaliti na tome što razumiju sve što mi radimo. Ono što ćemo staviti pred dvije vlade bit će doprinos unapređenju svega onoga što je potrebno svim nacionalnim manjinama.”

Državni tajnik Milas u svojem je završnom obraćanju posebno istaknuo kako je Vlada Republike Hrvatske 2020. godine nekoliko projekata proglasila strateškim projektima za Hrvate izvan Republike Hrvatske i za njih svake godine osigurava izravnu i znatnu potporu, a jedan je od tih projekata Potpora radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu, koje je, uz Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru, jedino profesionalno hrvatsko kazalište izvan Republike Hrvatske i koje je iznimno važno za kulturni i društveni život Hrvata u Mađarskoj.

Ferenc Kalmár, povjerenik ministra i supredsjednik mađarskog dijela Međuvladina mješovitog odbora, istaknuo je visoku razinu uzajamnog jačanja prava manjina kao primjer dobre prakse u Europi. Velikim uspjehom ocijenio je djelovanje Hrvatskog kazališta u Pečuhu, a dotaknuo se i osnivanja Hrvatske kuće u Pečuhu kao i Mađarskog obrazovnog i kulturnog centra u Osijeku, gdje je izgrađen dom za pedeset osoba. Dodao je kako je na dnevnom redu sastanka bio daljnji razvoj obrazovnih institucija u Mađarskoj i Hrvatskoj.

„Zbog pandemije došlo je do zastoja naših aktivnosti, što ne znači da su veze prekinute. Mi smo neprekidno bili u kontaktu, surađivali smo i u sklopu Vijeća Europe jer je prošle godine Mađarska u toj realizaciji obnašala ulogu predsjednika u trajanju od šest mjeseci. U sklopu presjedanja održali smo četiri konferencije o manjinama koje su bile vrlo uspješne. Između ostalog, sudjelovali smo i u drugim multilateralnim organizacijama, u njihovu radu, pa i u radu OESS-a. Mi smo s gospodinom Milanom Bošnjakom u Beču predstavili mađarsko-hrvatsku suradnju kao primjer dobre europske prakse. Ova suradnja traje već šesnaest godina.”

Kalmár je istaknuo da Mađari u Hrvatskoj i Hrvati u Mađarskoj podjednako ispunjavaju ulogu mosta. „Dopustite mi da naglasim da se u šesnaest godina, otkako smo preuzeli presjedanje Mješovitim međuvladinim odborom s hrvatske i mađarske strane, dogodilo puno više toga nego prije.”

Dodao je kako su se ovoga puta posebno posvetili obrazovnim centrima Hrvata u Mađarskoj, u Santovu, Sambotelu i Pečuhu. „Pečuhom se nismo bavili, ali otvorili smo pitanje Santova i Sambotela u kontekstu nadolazećih obnova i modernizacija. Obje vlade pokrenule su program promicanja gospodarstva – kako mađarska vlada u hrvatskoj Baranji tako i hrvatska vlada u Srijemu, Slavoniji i Baranji.” Dotaknuo se infrastrukturnih, prometnih veza: „U ovom kontekstu uspostavljena je željeznička veza između Pečuha, Belog Manastira i Osijeka. Isto tako na dnevnom je redu i povezivanje autocesta, hrvatske autoceste prema mađarskoj granici i mađarske autoceste M6. Usklađivanja su u tijeku. Želim spomenuti jedno pitanje koje je otvoreno. Riječ je o rješavanju problema sjedišta mađarske kulturne udruge 'Ady Endre' u Zagrebu, koja je ove godine proslavila svoju 90. godišnjicu postojanja, i trenutačno se bavimo rješavanjem problema njihova prostora. Spomenuli smo i još jedan budući projekt koji se odnosi na Klis, mjesto rođenja svete Margarite Ugarske. Mi bismo nakon završetka arheoloških i povijesnih istraživanja na području tvrđave Klisa htjeli njoj postaviti spomen-obilježje.”

Hrvatski veleposlanik dr. sc. Mladen Andrić istaknuo je oduševljenje jer se ove zemlje i u teškim vremenima razumiju. „Na sjednici smo ojačali okvir za prevladavanje određenih problema,

Dio sudionika XVI. Plenarne sjednice Međuvladina mješovitog odbora

ali i rješavanje problema u obrazovanju, kulturi i raznim drugim područjima od iznimne važnosti za život obiju manjina i u Mađarskoj i u Hrvatskoj. Dinamika razgovora na sjednici i intenzitet dogovaranja potvrđuju da imamo dobru priliku i za ubuduće. To je vrlo bitno u ovim napregnutim vremenima. Nastavljamo pametno i prijateljski. Položaj je Hrvata u Mađarskoj vrlo dobar. Ova sjednica to potvrđuje, rasprava o pojedinim aspektima života i rada Hrvata u Mađarskoj, ali i Mađara u Hrvatskoj. Neke se preporuke donose, vrlo konkretni zaključci, i imali smo jednu dobru, dinamičnu raspravu koja je dala vrlo konkretne poticaje za daljnji život i rad kako Hrvata u Mađarskoj tako i Mađara u Hrvatskoj.”

Mađarsku manjinu u Republici Hrvatskoj, u hrvatskom dijelu MMO-a, zastupali su zastupnik mađarske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru i čelnici Demokratske zajednice Mađara u Hrvatskoj. Hrvatsku manjinu u Mađarskoj u mađarskom dijelu zastupali su parlamentarni glasnogovornik hrvatske narodnosti u Mađarskoj Jozo Solga i čelnik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

„Dogovorili smo se o onim pitanjima što se tiču obiju strana. Prijedlozi su važni. Hrvatska je zajednica u Mađarskoj cjelina, imamo subetničke skupine, ali one su dio hrvatskog korpusa. To je ta nulta točka od koje možemo početi razgovarati o bilo čemu i tu nam je mađarska Vlada izišla u susret. Na području obrazovanja i kulture zaista smo postigli ono što smo mislili. Hrvatska i mađarska Vlada dalje trebaju usvajati i donositi odluku o daljnjem unapređenju tih projekata i da se zaista to ostvari na područjima i dobije financijska potpora”, izjavio nam je glasnogovornik Solga. Na sjednici su se dotaknuli i pitanja oko dogradnje HOŠIG-ove zgrade. „Da, to je bio jedan prijedlog, da se razmotri situacija u pravnom smislu, može li se tamo još što dograditi. Važno je da škola ne bude samo obrazovni centar, nego da i kao kulturni centar postane važna i da se tamo višenamjenska zgrada izgradi. Sve će to privlačiti više polaznika vrtića, osnovne škole i u gimnazije”, dodao je na kraju glasnogovornik.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave ocijenio je sjednicu kao jako pozitivnu. „To je bio jedan od najkraćih sastanaka zahvaljujući tomu što je riješeno dosta tema koje se tiču i Hrvata u Mađarskoj i Mađara u Hrvatskoj. Ima novih tema, ali u puno manjem broju ima problema i tema koje su bile na dnevnom redu. Zapravo, to je jedan od razloga što smo bili malo kraći nego inače. Iznimno su važni ovi sastanci, ove odluke i preporuke jer to uvažavaju i hrvatska i mađarska Vlada, i postigli smo lijepe rezultate u vezi s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj. Naravno, ima još posla i tema koje moramo riješiti. To su teme oko udžbenika, neka infrastrukturna ulaganja, u prvom redu Sambotelški obrazovni centar koji treba dovršiti da može primiti buduće gimnazijalce. Ja vjerujem da će se do naredne godine, za kad se planira sljedeća sjednica, neka od tih pitanja riješiti.”

Međuvladin mješoviti odbor za provedbu Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o zaštiti prava manjina (MMO) osnovan je na temelju Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o zaštiti prava manjina s ciljem praćenja provedbe Sporazuma. Članove MMO-a imenuju vlade obiju država, a čine ih predstavnici nacionalnih manjina i predstavnici resornih ministarstava (kultura, pravosuđe, vanjski poslovi, obrazovanje, unutarnji poslovi, uprava i dr.). U posljednjim satima potpisan je zapisnik prihvaćen na XVI. plenarnoj sjednici.

Neda Maretić / Branka Pavić Blažetin

IX. Dušnočki tamburaški festival

Cjelovečernji tamburaški koncert, glazba za dušu

U suorganizaciji mjesne hrvatske samouprave i domaćeg orkestra „Zabavna industrija“ 3. prosinca u Dušniku priređen je IX. tamburaški festival, koji je okupio vrsne tamburaške sastave i tamburaše.

Na početku tradicionalne priredbe koja je održana u dušnočkom domu kulture predsjednik hrvatske samouprave David Pozsonyi srdačno je pozdravio sudionike i posjetitelje te zahvalio svima koji su pridonijeli ostvarenju priredbe, posebno onima koji su i materijalno podupirali tradicionalno tamburaško okupljanje.

Glavni organizator i predsjednik Hrvatske samouprave Dušnoka David Pozsonyi

Ljubitelji tamburaške glazbe mogli su uživati u hrvatskim (bunjevačkim i raskim), mađarskim i srpskim tamburaškim melodijama u izvedbi vrsnih mladih tamburaša, primaša, basprimaša, berdaša, pa i harmonikaša. Na festivalu koji je održan u mjesnom kulturnom domu ove godine nastupili su kao redoviti gosti od samih početaka orkestar „Babra“ iz Budimpešte, TO „Medina“ iz Medine, TO „Čikuzda“ iz susjedne Čikuzde (Sükösd) i dušnočki sastav „Zabavna industrija“.

Nakon prošle godine, kad se okupilo manje posjetitelja nego ranijih godina zbog pandemije, cjelovečernji tamburaški koncert vrsnih tamburaša ponovno je oduševio publiku koja se okupila u lijepom broju. Na kraju su već po tradiciji svi

Tamburaški orkestar iz susjednog naselja Čikuzde

Budimpeštanski orkestar „Babra“

sudionici zajedno svirali za dušu, a koncert je završio zajedničkim kolom koje je podiglo na noge posjetitelje iz Dušnoka i okolnih naselja. Uslijedila je zajednička večera, druženje i plesanica, a za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći orkestar „Zabavna industrija“, pa je zabava potrajala do sitnih sati.

„Smotra tamburaša jedna je od istaknutih tradicionalnih manifestacija Hrvatske samouprave Dušnoka“, kazao nam je uz ostalo predsjednik hrvatske samouprave David Pozsonyi, ujedno glavni organizator i član tamburaških orkestara „Babra“ i „Zabavna industrija“. „Na jubila-

nom desetom tamburaškom festivalu u Dušniku 2023. godine želimo obilježiti i oživjeti lijepe uspomene na protekle godine uz orkestre koji su sudjelovali prethodnih godina. Jedna je od najreprezentativnijih tradicija našeg sela tamburaška glazba, koja nas prati tijekom svih blagdana i izražava naš nacionalni identitet, pa tako i Tamburaški festival nudi kulturnu zabavu svim mještanima Dušnoka.“

I ovogodišnja priredba ostvarena je uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Kulturnog centra bačkih Hrvata te nekolicine mjesnih poduzetnika. S. B.

Koncert je završio zajedničkom svirkom svih sudionika

Prijateljska suradnja osnovnih škola iz Harkanja i Orahovice

Culture, Music and Sports Together – Gdje rijeke spajaju

Osnovna škola „Pál Kitaibel“ iz Harkanja od 1988. održava sestrinsku vezu s Osnovnom školom Ivane Brlić-Mažuranić iz Orahovice u Hrvatskoj. U protekla tri desetljeća profesori dviju škola organizirali su mnoga zajednička događanja – glazbene, folklorne i sportske susrete, dječje dnevne programe, školske dane, izlete, zajedničke kampove na Balatonu i jadranskoj obali. Tijekom Domovinskog rata, naravno, do osobnih susreta nije moglo doći, no nakon toga, od kraja devedesetih, ponovno su organizirani programi koji obogaćuju đačke dane brojnim zajedničkim

Zajedno oko kulture, glazbe i plesa

doživljajima. Posjedujući mnoga pozitivna iskustva, u školskoj godini 2011./2012. prvi je put ostvaren niz programa financiarnih natječajima Europske unije. „Culture, Music and Sports Together“ („Kultura, glazba i sport zajedno“) naslov je koji govori o kojim je područjima suradnje riječ. Nakon deset godina, zahvaljujući aplikaciji INTERREG koju su predali Obrazovni centar Mohács i hrvatska škola, uspješno je ponovno pokrenut zajednički projekt čiji je prvi službeni sastanak održan u Harkanju u rujnu 2021. Sastali su se voditelji škola, djelatnici školskog okruženja te kolege koji sudjeluju u organizaciji i izvođenju programa. Oživljene su nezaboravne faze sestrinske veze, prekretnice starog i novog natječajnog programa. Bili su prisutni dogradonačelnica Harkanja te gradonačelnik Orahovice.

U listopadu 2021. organiziran je trodnevni zajednički izlet za učitelje na području Baranje u Hrvatskoj, čija je svrha bila upoznavanje, izgradnja odnosa i otkrivanje novih znamenitosti. Učenici su posjetili Kopački rit, Vukovar, Vinkovce i okolna zaštićena područja i vinske regije. Naravno, sastavljen je plan događanja i koordinirani su programski elementi koji će se organizirati uz sudjelovanje učenika.

Učenici su se prvi put susreli 9. i 10. prosinca 2021. u Harkanju, gdje su sudionici bili djeca mjesne i hrvatske glazbene škole i njihovi profesori. Prema programu natječaja svaki put putuje 25 učenika i 5 učitelja, a u programima, naravno, sudjeluje mnogo više učenika i profesora škole domaćina. Nakon kratkog svečanog otvorenja učenici dviju glazbenih škola predstavili su se jedni drugima na koncertu. Sudionici su zatim mogli vidjeti kratku prezentaciju o tome kako se informatički uređaji mogu staviti u službu učenja odnosno poučavanja glazbe. Prigodni glazbeni sastav koji čine hrvatski i mađarski učenici također je naučio neke skladbe koje su zajedno s velikim uspjehom izveli na svojem koncertu stvarajući božićni ugođaj drugog dana u predvorju harkanjskih toplica. Gostujući učenici bili su smješteni u obiteljima iz Harkanja, tako da se osobni odnosi i prijateljstva mogu i dodatno ojačati. Drugi dan studenti su posjetili Pečuh, bili su impresionirani dimenzijama, zvukom, svjetlom i scenskom tehnologijom Centra „Kodály“. Zsolnayjeva četvrt također je bila

veliko iskustvo za većinu njih. Prije polaska kući ocijenjen je dvodnevni program, uručene prigodne spomenice i prigodni darovi, a rastanak je tekao onako kako to obično biva među starijim prijateljima.

Drugi događaj projekta u Harkanju održan je u travnju 2022. Gosti i učenici iz Harkanja mogli su zajedno vidjeti i čuti prezentaciju o flori i fauni Nacionalnog parka Dunav-Drava, a potom su mogli sudjelovati na izletu brodom po Dravi. Sudionici programa mogli su vidjeti legendu o ljekovitoj vodi Harkanja i legendu o planini Haršanj (Nagyharsány, koju je đavao preora) na crtanom filmu, a potom i u folklornoj plesnoj i baletnoj predstavi u izvedbi učenika iz Harkanja. Zabavna, glazbena, plesna i razigrana večer upoznavanja već je tradicija na zajedničkim priredba-

Neka počne ples

ma. U sklopu kulturnog susreta bio je organiziran i posjet sjedištu županije koji se ne propušta. Tijekom šetnje povijesnom gradskom jezgrom Pečuha sudionici su posjetili katedralu i starokršćanske grobnice. Iako su dva dana bila kratka, među djecom se uspostavio dobar odnos. Ova poznanstva prate učenike desetljećima. Budući da je veza dviju škola stara više od 30 godina, već se zna što je dugogodišnje prijateljstvo. Na sadašnjem susretu došlo je do susreta hrvatskih učitelja i mađarskih roditelja koji su kasnih 80-ih zajedno kampirali na Balatonu, zatim se dopisivali kao djeca, a ponovno su se sreli u travnju 2022. To je bilo doista dirljivo. Osim razvijanja prijateljstava, dubljeg upoznavanja kulture i prihvaćanja kulture drugoga, korist je od programa i to što školski okrug iz bespovratnih sredstava može kupiti i opremu za pojedina događanja. Iz sredstava potpore obogaćen je fond glazbenih instrumenata, sportskih pomagala i prekrasnih narodnih nošnji skrojene po mjeri učenika.

U listopadu 2022. godine u Orahovici susreli su se učenici dviju škola i njihovi nastavnici. Sport je ovom prilikom imao vodeću ulogu. Program je započeo veslačkim natjecanjima i igrama koje razvijaju kulturu kretanja, a nije se mogao izostaviti ni zajednički nogomet. Još je jedna zanimljivost to da je mjesni nogometni klub tog dana ugostio prvoligašku nogometnu momčad Osijeka, a mnogi sudionici programa gledali su tu utakmicu. Skupno je natjecanje u plesu večer učinilo posebnom. Drugi dan djeca su posjetila Park prirode Papuk, gdje su proširila svoja znanja uz pomoć interaktivnih uređaja, a zatim su svoje vještine i hrabrost odmjerili u adrenalinskom parku.

HG / Stipan Balatinac

Koljnof 70 ljet u hrvatskom folkloru

U Gradišću tri zmožna naselja imamo, kade se najjače odvija hrvatsko folklorno djelovanje i odgajanje mladih narašćajev u ljubavi hrvatskih pravic, a to su Petrovo Selo, Koljnof i Hrvatski Židan. Dokle je lani 70. jubilej kontinuiranoga djelovanja svečevalo Hrvatsko kulturno društvo „Gradišće“ u Petrovom Selu, Koljnof je proslavio sedamdeset ljet u hrvatskom folkloru.

Folklorno društvo Koljnofa, koje se sastoji od tamburašev, tančošev, igrokazačev (dičjih kot i odrašćenih), klapov (muške i ženske) od dičjih grup čuvarnice do najzrelijih, sve skupa broji već od sto aktivistov. Kako se povida, početki nisu bili najlaglji, kad komunistički režim podupirao je narodnosni folklor, ali do određenih sredstav, tako do instrumentov i narodne prateži teško je bilo doći. I Koljnof je prve tambure dostao pomoću prijateljstva od 1977. ljeta s Buševcem, a otud je došla još jedna konkretna pomoć u peršoni Antuna Barića, ki je i podučavao mlade Koljnofce igrati tamburu. Prez sumlje su veliku ulogu imali tri muški u folklornom žitku ovoga sela, a to su bili Mate Šinković Capa, pjesnik, kantor, poštovatelj hrvatske riči, čiji zgubitak pred pedesetimi ljeti ostavio je veliku prazninu u koljnofskoj svakidašnjici. „Laci bači“, Laslo Horvat ferajući dalje igrokazačku scenu i pišući seosku kroniku takaj je velike vridnosti ostavio na selo, a to se odnosi i na Gellérta Tihanyija, peljača folklornih društav. U spomen su njevi kipici postavljeni pred pozornicom kulturnoga doma, kade se je puna dvorana veselila 20. novembra ogromnomu bogatstvu ovoga naselja. Petar Mogyorósi je moderirao program i u ime Folklornog društva Koljnofa pozdravio časne goste: načelnika sela Franju Grubića, predsjednicu mjesne Hrvatske samouprave Marijanu Pajrić, školsku direktoricu Agicu Sárközi, peljačicu čuvarnice Čilu Walter, umirovljenoga školskoga direktora Franju Pajrića, novoga duhovnika sela Gábora Szarku, kot i peljača Hrvatske misije u Austriji fra Božidara Blaževića i pastoralnoga asistenta ter zborovodju Pax et Bonuma Ivu Šeparovića iz Željezanske biskupije. „Folklor kod nas u Koljnofu ima jur dugu i veliku tradiciju. Povidali su nam negdašnji tančoši, jačkari i tamburaši da 1952. ljeta su se popali po prvi put zavježbati korake, tance, i lipo potiho se je folklor širio u našem selu. Ljeta 2012. smo po prvi put organizirali ovo folklorno otpodne na Martinju, na seoski – takozvani „mali“– kiritof, da pokažemo pred svim našim ljudem, ča znamo, kako veseli ljudi su Koljnofci i da još živi, ča je naše! Onda, pred desetimi ljeti smo morali zbogomdati dvim Koljnofcem, prez kih danas najvjerojatnije ne bi

Pokojni pretkipi u društvenom djelovanju: Mate Šinković, Gellért Tihanyi i Laslo Horvat

Ženska klapa „Golubice“

ovde stali. Oni su naš Laci bácsi i Gellért Tihanyi, kim se moramo zahvaliti za njev veliki trud, motivaciju i dalekovidnost, ča se tiče folkloru kod nas u selu“, naglasio je peljač programa ki je potom veljek najjavio Koljnofske tamburaše, takozvane muzičke veleposlanike, pod peljanjem Zoltana Korlatha s koljnofskimi melodijami za dušu. Školski igrokazači su svoj kusić o tamburi zavježbali s velikim uspjehom za santovačku „Croatiadu“, zahvaljujući i uč-

Klapa Koljnof ima i svoju CD-ploču

Trenutak za pjesmu

Mladi junaki

Jedan, dva i tri – pogledajte nas vsi.
Junaki smo još nek mali, al bi spravni žitak dali,
za naš rod i dom.

Vsaki ki će sad biti junak mlad,
neka hrabro s nami stupa. Pak ćemo se borit skupa,
za naš rod i dom.

Vsaki ki je mlad neka dojde rad.
Naša četa vse prima ki se borit zanima,
za naš rod i dom.

Mate Šinković

Koljnofski tamburaši

teljci Biserki Brindza, to su i ovput predstavili u pratnji školskih tamburašev uz dirigiranje učiteljice Sabine Balogh. Treći školski razred pokazao je svoju šikanost u tancanju medjimurskih plesov, a dica iz čuvarnice kot i roditelji takaj su očividno uživali u nastupu. Male tančoše pelja undanska čuvarničarka Nikoleta Gati. O medjuvrimenu došlo je i do spomen-trenutkov o koljnofskom velikanu, kulturnom aktivistu, kantoru, slikaru, pjesniku Mati Šinkoviću, po moderatorovi riči „čije pjesme još i dandanas nam šušljaju ljubav prema drugomu, za opće dobro. Opisao je ljubav i smrt, zločin i pravdu, mir i boj, trpljenje i sriću, domovinu i materinski jezik, roditelje i tovaruše, djela na polji, prirodne li-

Mnogobrojna publika u kulturnom domu

pote, čar sela, žalost i dičji osmih. Opisao je nas, naše starce tako, kako su oni živili, kako su se veselili i turbili”. U sljedećoj točki su se zajačile staremajke i matere, ženska klapa „Golubice”, ke jur od 1995. ljeta zaslužno dostanu priznanja širom Gradišća. „Čudami ne znadu da prva klapa u Gradišću se je formirala kod nas u Koljnofu. Tovarushi su po prvi put pokusili sami s jačenjem na klapski način, ča im se je onda tako dobro ugodalo, da su 1996. ljeta veljek i CD skupaspravili pod imenom 'Klapa Koljnof', i s našom gradišćanskohrvatskom himnom 'Hrvat mi je otac', ovako je najvio Petar Mogyorosi mušku klapu čiji jačkari su onda i skupa otpjevali jednu priljublenu pjesmu sa ženskom klapom. Tamburaši prez imena su na koljnofskoj sceni novo gibanje i oni su se ovput predstavili, kako su to pret hodno jur učinili u različiti gradišćanski naselji i na nedavnom koljnofskom Hrvatskom balu. „Kad budu cvale djurdjice” močno je zaglušala završna pjesma iz guta svih akterov, ali naj-

Koljnofska dica čuvarnice s Undankom Nikoletom Gati

lipše moderatorove riči ostanu nam i za ovo novo ljeto i za budućnost: „Ufamo se, da Koljnof ostane i nadalje na neki način jedno magično selo, kade se spolom ča događja i da će i nadalje čvrsto tucati ovo hrvatsko srce Gradišća prez granic. Nadalje se ufamo da smo mogli pokazati duh Koljnofa na pozornici i peldu dati mladini da je lipo u društvu, iako smo morali u minuli ljeti biti malo već u daljini jedan od drugoga.”

Tiho

Bogatstvo...

Završna slika svetačnosti

U čast Dori Pejačević

Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekašmeđera u dvorani Óbudai Társaskör organizirala je prikazivanje glazbeno-plesne predstave „Ja, Dora Pejačević“ 24. studenoga 2022.

Nazočnima se obratio predsjednik samouprave dr. Attila István Szoboszlai istaknuvši kako se događaj priređuje u duhu njegovanja hrvatske kulture, književnosti i povijesti. Nazočni su bili oduševljeni programom i nastupom plesne skupine „Tamburica“ iz HOŠIG-a koja je izvela predstavu. Redateljica, koreografkinja te profesorica HOŠIG-a Andrea Balint rekla je da je već radila koreografiju na glazbu Dore Pejačević. „Djela Dore Pejačević postaju sve popularnija po cijelom svijetu. Za program Dana Hrvata u Mađarskoj u Budimpešti svojevrmeno sam napravila svoju prvu koreografiju na njezinu glazbu. Nakon toga rodila nam se ideja da bi vrijedilo posvetiti cjelovečernji program toj sjajnoj skladateljici. Zahvaljujući pozivu Attila Szoboszlaija počele su pripreme. Dorina je glazba vrlo raznolika, kako ja znam, na njezinu glazbu još nitko nije stvorio plesnu koreografiju. Bio je pravi izazov izabrati odgovarajuće glazbene ulomke. Stekavši uvid u njezinu djelatnost i životni put, vjerovala sam kako upoznavanje s Dorom Pejačević može obogatiti svakoga produhovljenim trenutcima te izvanrednim doživljajima. Dora je bila prva hrvatska skladateljica, štoviše rođena je u Budimpešti. Može li se naći

Attila Szoboszlai pozdravlja nazočne

HOŠIG-ovi učenici

Violinu je svirala Oksana Kiovič

ljepši primjer za hrvatsko-mađarsko kulturno međudjelovanje? Takve priredbe izvanredno mogu pridonijeti širenju glazbene kulture i jačanju identiteta Hrvata u Mađarskoj. Ponosna sam što smo uspjele dočarati Dorin svijet na klaviru i violini, oživjeti važnije trenutke iz njezina života.”

Brojni nazočni

Obradovao ih je sadržajni program

Suradnica na predstavi bila je profesorica Klara Bende Jenyik. Violinu je svirala Oksana Kiovič, klavir Juan Pablo Bautista Cano, posebni gost bio je glumac Stipan Đurić, dok je glas Dore Pejačević glumila Kristina Goher.

Neda Maretić

20 ljet Društva sambotelskih Hrvatov

Svečevanje, generalna sjednica i sastanak umirovljenikov

Društvo sambotelskih Hrvatov je lani svečevalo svoj 20. jubilej utemeljenja, a njegovo peljačtvo je 19. novembra pozvalo kotrige, časne goste i izvodjače kulturnoga programa da najednoč sudjeluju na tri događaji. Tom prilikom je u sambotelskom restoranu „Rezgő” održana generalna sjednica s izvješćaji, proslavljen je okrugli jubilej postojanja Društva ter su po petnaesti put pozdravljeni na svečanoj večeri i zabavi sambotelski penzionisti, još i oni, ki rijetkokrat zajdu na priredbe i zgoditke zajednice.

„Pred dvajsetimi ljeti mi četrnaestimi smo se odlučili da ćemo osnovati jedno gradsko, civilno, hrvatsko društvo. Med cilji smo spomenuli gajenje hrvatske materinske riči i hrvatske kulture, ispunjujući tu prazninu ka nas je stiskala u duši i srcu. Ako pobijedimo poteškoće, ruka u ruki ćemo doseći ta cilj, što smo prethodno označili. Ovako je skupadošla naša familija pod imenom Društva sambotelskih Hrvatov”, rekao je u uvodu večera pred već od sto ljudi predsjednik Društva Franci Jurašić, ki je po zadnjem izboru odibran i za predsjednika sambotelske Hrvatske samouprave.

Ovo društvo, kako smo svidočeni mnogi, zaistinu tako funkcionira kot jedna velika obitelj u koj svaki pozna i poštuje svakoga, pomažu ljudi jedan drugomu i svi djelaju svoje, koliko moru za ovu zajednicu. „Za Hrvate vik je bilo karakteristično da se skupadržu, da ljubomorno čuvaju svoje jerbinstvu i tradiciju. Mi u našem Društvu za ovo sve smo napravili uvjete. Zmožne priredbe, kot gradski Hrvatski dan, spravišće umirovljenikov, tradicionalno seosko svinjokolje i predstavljanje dicit Miloradićeve škole i čuvarnice, izleti, putovanja, shodišća, božično darovanje hrvatske dice i zbogomdavanje Starom ljetu jur se ne moru odvojiti od našega Društva”, naglasio je predsjednik dodajući još da prvo skupno putovanje penzionistov organizirano je bilo 2007. ljeta, a nariktanje Hrvatskoga dana ovo ljeto će doživiti svoju 15. obljetnicu. „Ljeta 2002. društveni dohodak je bio 2800 Ft, danas je to stoput veći. Dvajset ljet, to morebit nije tako dugo vrime, ali mi svi skupa smo gizdavi na minula ljeta i ufamo se da ćemo na ovom putu i dalje koracati”, završio je tako svečani govor predsjednik i prikdao spomenice uz zahvalu

Peljačtvo Društva: Žuzana Horvat, Franci Jurašić i Vladimir Horvat

za dosadašnje marljivo djelo blagajnici Žuzani Horvat i tajniku Društva Vladimiru Horvatu, a posebnu je zahvalu uputio svojoj kćerki Beatrix Jurašić-Pataki, ka je stalna pomoćnica pri napisanju naticanj. Posebno su pozdravljeni slavljeniki toga dana najzreliji u ovom krugu, a i najmanji, dica Hrvatske škole i čuvarnice „Mate Meršić Miloradić” ka su tom prilikom razveselila sve nazočne generacije sa svojim jačkarno-tamburaško-recitatorsko-tančenim blokom. Nij' takovoga sastanka, kade sambotelski Hrvati ne bi si zajačili, zatancali ali zaguslali, tako jačkarni zbor „Djurdjice” s dvojezičnimi melodijami, a tamburaši „Guslice” s gradišćanskimi jačkami su zakurili volji, bistvujući sve

Recitatori, školarci Hrvatskoga obrazovnog centra „Mate Meršić Miloradić”

Šaka diozimateljev

diozimatelje da skupa se veselu s njimi uz pjesmu. Za noćnu mužiku je bio zadužen petrovski muzičar Jani Timar. Gertrud Jurašić-Németh, u zastupničtvu Hrvatskoga-kulturnoga i vjerskoga društva Sambotela, je gratulirala jubilarom i prikdala poklon predsjedniku.

Što nalize izvješćaja o materijalnom stanju Društva, predsjednik je izjavio da funkcioniranje Društva bilo je dobro osigurano minulo ljeto s priredjenjem tradicionalnih priredab, a ni ovo ljeto neće dužni ostati s bogatimi programi: Županijskim Hrvatskim balom 4. februara, kade je glavni organizator dotično društvo skupa s hrvatskom samoupravom grada, jubilarnim Hrvatskim danom, hodočašćem u Vepriču i Zaostrogu, Narodnosnim danom, svinjokoljem i prezentacijom za mladje Hrvate.

Tiho

Koordinacijski sastanak

U martinačkom domu kulture 9. siječnja održan je radni sastanak u organizaciji Podravskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, zajednice podravskih Hrvata i Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“. Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i suradnica Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin na sastanak su pozvali predstavnike hrvatskih narodnosnih samouprava i civilnih društava te institucija koje djeluju u Podravini. Cilj je sastanka bio usklađivanje programa priredaba za 2023. godinu. Bilo je riječi i o suradnji hrvatskih samouprava i udruga, odnosno o planu rada Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“. Sastanku je nazočio i zamjenik predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Arnold Barič. Jozo Solga bio je i u funkciji predsjednika Podravskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj (kao član Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj koji predstavlja Podravinu). U izjavi za medije pri MTVA-a naglasio je kako su izbori za mjesne i narodnosne samouprave za go-

Vesna Velin pozdravlja nazočne

dinu i pol dana (najvjerojatnije će se održati u proljeće 2024.) te da se već sad treba početi pripremati za njih. Rekao je da ćemo nakon dobivanja podataka iz popisa stanovništva (prvi se podatci očekuju ovoga proljeća) znati gdje nas ima i kako djelovati pri iniciranju utemeljenja hrvatskih narodnosnih samouprava. Na sastanak se odazvao velik broj zastupnika hrvatskih narodnosnih samouprava, načelnika sela te volontera hrvatske zajednice. Razgovaralo se o priredbama koje će se održavati tijekom godine u Podravini te je sastavljen godišnji plan rada.

Prvi poveći program u ovoj godini bit će u organizaciji Centra: „VII. Hrvatski gastronomski i kulturni festival – Hrvatska svinjokolja u Podravini“, koji će se održati 28. siječnja u Martincima. Na njemu se očekuju ekipe koje će na tradicionalan način odraditi svinjokolju i natjecati se u punjenju kobasica i ćurki te pripremanju tradicionalnog jela „frišketina“, rekla nam je Vesna Velin.

Branka Pavić Blažetin

Okupljeni Podravci

FOTO: ORGANIZATORI

VII. HRVATSKI GASTRONOMSKI I KULTURNI FESTIVAL „HRVATSKA SVINJOKOLJA U PODRAVINI“, MARTINCI, „OTVORENA ARENA“ 28. SIJEČNJA 2023.

PROGRAM

27. siječnja 2023. (petak)

8:00 – 16:00 priprema štandova u „Otvorenoj areni“

28. siječnja 2023. (subota)

6:00 – 6:30 dolazak ekipa

6:30 određivanje redoslijeda i pravilnika sudjelovanja, predaja rakije za degustaciju

7:00 početak svinjokolja

8:00 – 14:00 degustacija domaćih rakija, kuhanog vina i ocjenjivanje mesnih proizvoda (šunke, slanine, kobasice, salame i ćurke)

14:30 predaja proizvoda za degustaciju (pečena kobasica, ćurka te jelo uobičajeno za svinjokolju: frišketina)

15:30 zatvaranje „Podravske svinjokolje“ (objava rezultata, zajednički ručak i druženje uz tamburašku glazbu)

SRDAČNO VAS OČEKUJEMO!

NKUL-KP-1-2023/2-000135

Mala stranica

U jeku zime

Mnogima je najdepresivnije godišnje doba zima. Uz hladnoću, mraz, sivo nebo i hladan snijeg mnogi teško napuštaju zagrijane prostore i ne odvajaju se od debelog šala i rukavica. No i zima ima svoju ljepotu iako je možda nama koji živimo u kontinentalnoj klimi nezamislivo kako ljudi vole živjeti u mjestima u kojima su u većini mjeseci temperature ispod ništice. Od Kanade do Kazahstana nižu se najhladnija mjesta na svijetu i možda se čini nevjerovatnim, ali ljudi tamo žive tijekom cijele godine.

VERHOJANSK (Rusija)

Grad u dubokoj sibirskoj divljini broji nešto više od 1400 stanovnika. Od Sjevernog pola dijeli ga oko 2500 km. U siječnju srednja je dnevna temperatura -46°C , a 1892. godine zabilježen je apsolutni minimum od -68°C . Stanovništvo nema puno izbora: kad je najhladnije, ostaju u kućama, a sve ostale dane zabundani su od glave do pete.

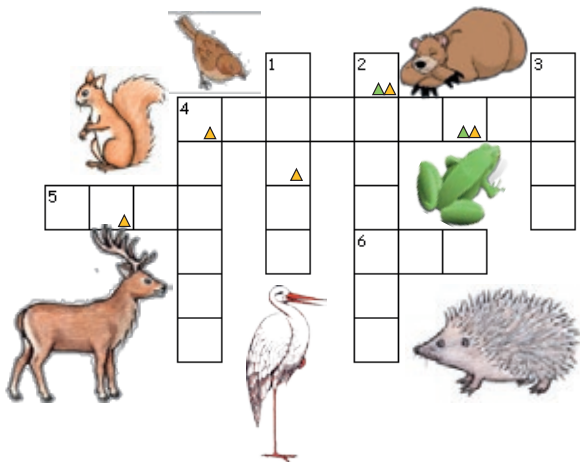
OKOMITO

1. Sijeno u hranilicu stavi da mu lakše prođu zimski dani.
2. U brlogu spava.
3. U mulju, u bari prolaze joj zimski dani.
4. Čeka mrvice iz tvoje ručice.

Za pametne
i pametnice

VODORAVNO

4. U zimskom snu mira nema: i drijema i ne drijema.
5. Na dalekom jugu grije se na suncu.
6. U lišću se zimi skriva.

Ispiši slova iz posebno označenih kvadratića.
Posloži slova u riječi, a riječi u jednu uskličnu rečenicu.

— — — — — Z — — U!
▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

OJMJAKON (Rusija)

Ljudi u ovom sibirskom gradu ne priznaju Verhojansk kao najhladniji grad sjeverne hemisfere i unatoč dokazima tvrde da kod njih hladnoća traje puno duže nego u Verhojansku. Godine 1933. imali su također -68°C . Život se odvija normalno, a čak i škole rade sve dok temperatura ne padne ispod -50°C .

JAKUTSK (Rusija)

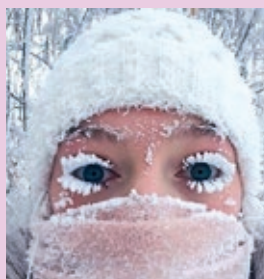
Ponovno smo u Rusiji, u još jednom kraljevstvu snijega i leda. Jakutsk je jedan od najhladnijih svjetskih gradova, a najniža temperatura na Zemlji izvan Antarktike zabilježena je upravo u njegovoj okolini, u blizini rijeke Yana. Zima počinje već u rujnu i traje do svibnja, a tad temperatura ne ide iznad nule. U siječnju prosječna je najviša dnevna temperatura -37°C . Rekordni je minimum za siječanj -63°C . U gradu živi oko 200 tisuća ljudi i sve u njemu funkcionira kao da je riječ o području s umjerenom klimom.

INTERNATIONAL FALLS, MINNESOTA (SAD)

Dobro, možda nije ni upola hladno kao u Sibiru, ali ovo se mjesto u SAD-u smatra najhladnijim. U njemu, uz granicu s Kanadom, živi gotovo 7 tisuća stanovnika. Zime su duge i hladne uz siječanjski prosjek od -16°C i veću količinu snijega tijekom godine.

BARROW, ALASKA (SAD)

Barrow je najsjeverniji grad u SAD-u, udaljen 2000 km od Sjevernog pola i samo petstotinjak km od arktičkog kruga. Gradić broji manje od 5000 žitelja, a do njega se može samo morem ili zrakom. Izložen je jakim i dugim zimama s puno vjetrova. Sunce zađe krajem studenoga i ne pojavljuje se do kraja siječnja. U Barrowu je i ljeti hladno, prosječna temperatura u srpnju iznosi samo 5°C .

U Keresturu predstavljena „Grda knjiga“

U organizaciji Hrvatske samouprave Kerestura i ljubitelja kajkavskog narječja iz Međimurja još je prošle godine u prostorijama Osnovne škole „Nikola Zrinski“ u Keresturu održana promocija knjige Franje Cimermana pod naslovom „Grda knjiga“. Knjiga je u cijelosti napisana kajkavštinom Nedelišća (Međimurje), odakle potječe i sam autor. O iznimnoj vrijednosti knjige govorio je recenzent prof. dr. sc. Đuro Blažeka, odlomke je čitao Marijan Belčić, a autor je govorio o razlozima za pisanje na kajkavštini. Učiteljice keresturske škole izvele su kratak prigodan igrokaz na kajkavskom narječju.

Korijeni pomurskih Hrvata čvrsto se vežu uz međimurske Hrvate koji žive na desnoj obali Mure. To potvrđuje njihova gotovo ista kultura, popevke, narodna nošnja, a i kajkavsko narječje. U drugoj polovini prošloga stoljeća, nakon što je hrvatsko-srpski postao književni jezik, kajkavsko narječje gubi na snazi i u Pomurju i Međimurju. Danas kajkavsko narječje govore samo umirovljenici, no i oni već miješaju s mađarskim ili sa standardnim jezikom. U Međimurju se više očuvalo narječje, međutim, kako je rekao sam autor Grde knjige Franjo Cimerman, zbog uvođenja službenog jezika u obrazovne ustanove za služenje kajkavskim narječjem nije se dobivala dobra ocjena.

„Nažalost, na kajkavskom se izričaju danas rijetko nađe pokoja knjiga iako se u domovima u Međimurju još tako govori. Teško se mogu napisati izrazi. Polako se zameće, istiskuje kajkavska riječ, ali bi se ta velika povijesna vrijednost trebala poštovati“,

Autor knjige Franjo Cimerman

Jugoslaviji bila je težnja da Hrvati i Srbi govore istim jezikom, a tu je kajkavski dosta „smetao“ jer je bio jedini dokaz da Hrvati i Srbi nisu isti narod, pa su ga zato svim silama nastojali uništiti (kroz školstvo i na sve moguće načine); drugo, divergencijska sila bila je dolazak novog načina života i novog svjetonazora gdje je kajkavski jako smetao, ne samo zbog sama jezika nego i zbog tradicionalnih vrijednosti koje je on sa sobom nosio. Mlađi su naraštaji mislili da nisu suvremeni ili moderni ako govore na dijalektu jer ih je to podsjećalo na stari svijet koji je bio pun zabrana i tabua. Upravo zato „Grda knjiga“ nosi u sebi mnogobrojne vrijednosti, rekao je prof. dr. sc. Đuro Blažeka. Ona sadržava slike iz života koje žive u sjećanjima kao i mnoštvo leksika koji će se postupno izgubiti iz svakodnevnog govora jer nestaju realije koje se upotrebljavaju u načinu života.

„Grda knjiga“ sadržava dvije novele („Bele lęloje“ i „Nevola“) te rječnik s tri tisuće kajkavskih riječi. Prva novela prikazuje sudbinu oca sedmero djece kojega zbog pjevanja hrvatskih rodoljubnih pjesama osuđuju na osam mjeseci zatvora. Druga je crtica iz života Međimuraca za vrijeme Jugoslavije koja završava ilegalnim odlaskom skupine mladih u inozemstvo. Vrlo su vrijedan dio knjige i tri rječnika: rječnik manje poznatih riječi, rječnik narodnih naziva, fitonima i rječnik narodnih oblika osobnih imena. Knjiga je dragocjen doprinos istraživanju leksičkog blaga međimorskog dijalekta, dodao je prof. dr. sc. Blažeka.

Na predavljanju: Marijan Belčić, Đuro Blažeka i Franjo Cimerman

rekao je g. Cimerman na predavljanju i objasnio zašto je nazvao svoju knjigu „Grda knjiga“. Jednostavno zato što bi učiteljica u školi, kad bi učenici razgovarali na kajkavskom, rekla da ne govore ružno, a riječ „ružno“ na kajkavskom glasi „grdo“. Prema njegovu je mišljenju kajkavski dijalekt „lepi“ i ima veliku etnovrijednost. On je identitet toga kraja i zaslužuje važnije i časnije mjesto nego što ga sad ima. U uvodu je svoje knjige napisao: „To kaj piše vu ti knigi kakše je – takše je, naše je ili spada našomu fčerašjemo vživajo i trplejo na totomo trdomo međimorskomo grudjičo, bilo to nekomo već ili meje sejeno.“

Međimurje je jezično najbogatije područje u Hrvatskoj, rekao je recenzent knjige profesor Blažeka. Naime, ima deset skupina u koje spada i narječje pomurskih Hrvata, a i nedelišćanski dijalekt na kojem je pisana i „Grda knjiga“. U vezi s potiskivanjem kajkavskog dodao je da treba govoriti o dvama procesima: prvo, u

Publika

Na predavljanju predsjednica je hrvatske samouprave Anica Kovač zahvalila autoru i svima koji su doprinijeli tomu da se promocija knjige ostvari, a posebno gospodinu Antunu Benku iz Donje Dubrave. Sudionici promocije nakon predavljanja djela razgovarali su o sličnostima i razlikama dviju skupina kajkavskog narječja te o minulim vremenima kad je na ulicama kajkavskog narječje bilo potpuno prirodno.

Beta

Hrvati u Surdukinju čitatelji Hrvatskog glasnika

Zahvaljujući Hrvatskoj samoupravi Surdukinja tjednik Hrvata u Mađarskoj „Hrvatski glasnik“ stiže do velikog broja hrvatskih obitelji. Na njega ih pretplaćuje Hrvatska samouprava Surdukinja, stoga i ovim putem zahvaljujemo tročlanom zastupničkom tijelu na čelu s predsjednikom Mijom Ferkovom te zastupnicama Marijom Kovač Hengl i Anitom Kovačević.

Surdukinj se spominje 1272. godine u jednoj ispravi iz doba Arpadovića, kad ga zajedno s crkvom dobivaju časne sestre. Današnje naselje nalazi se u dolini na objema stranama Karašice. U spomenutoj ispravi spominje se i most preko Karašice koji spaja Surdukinj i Njomicu. U Surdukinju oko 1720. godine dolaze Nijemci iz naselja Fulda u regiji Hessen. Oni su u velikom broju raseljeni nakon Drugog svjetskog rata, a u njihove kuće useljeni su Mađari iz Slovačke.

Danas od ukupnog broja stanovnika Surdukinja, kojih je oko 1700, Hrvati koji žive u čistim hrvatskim ili mješovitim brakovima čine 5 do 7 %, reći će mi predsjednik Hrvatske samouprave Surdukinja Mijo Ferkov. On je rodom iz Vršende, a njegova žena Marica (rođ. Molnar) je iz Katolja. Svoj dom sagradili su u Surdukinju. „Svi se mi Šokci poznamo koji smo tu, a i mnogi smo u

rodbinskim vezama. Moji najbliži rođaci su mi i susjedi“, kaže Mijo rasplićući priču.

Kako su Hrvati došli u Surdukinju? Hrvati su se u Surdukinju počeli nastanjivati sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća. Spajanjem zadruga u Surdukinju i Minjorodu Šokci iz Minjoroda prvi grade kuće u Surdukinju. Prvi je bio Đuro Kovačević sa suprugom Evom „Rackinjom“ rodom iz Titoša, a to su djed i baka Anite i Zorke Kovačević. Bilo je to 1964. godine. Potom dolaze iz Vršende, Katolja... One koji su u Titošu i Magyarbólyu govorili hrvatski šokački Hrvati zvali su Racima. Na hrvatskom biračkom popisu za posljednje izbore za lokalne i narodnosne samouprave bilo je upisano 57 birača. Ima među Surdukinjcima brojnih hrvatskih simpatizera, kao što su primjerice učenica pečuške gimnazije Miroslava Krležę Zsóka Hafner i njezina majka. Tu je i obitelj Mije i Marice Ferkov, Marije Kovač Hengl, Anite Kovačević, Zorica Kovačević Haál, Gábor Szeremlei, Marica Ferkov Mester, studentica kroatistike Vanda Csernus... Danas mnogi Hrvati kuće imaju baš u Njomici, pa tako i obitelj Joške Tomina, Istvána Kovača, Mije Ferkova... U Surdukinju je i obitelj Antuna Brozovca iz Belvara i supruge mu Marije Bošnjak, rodom iz Birjana, te obitelj Đure Batinca iz Vršende.

Branka Pavić Blažetin

Druženje u Surdukinju

Tročlano zastupničko vijeće Hrvatske samouprave Surdukinja na čelu s predsjednikom Mijom Ferkovom i zastupnicama Anitom Kovačević i Máriom Hengl Kovács pozvalo je stanovnike sela na druženje sredinom studenoga 2022. godine u mjesnom domu kulture u sklopu tradicionalne godišnje Hrvatske večeri. U goste su pozvali salantski KUD „Marica“, čija je odrasla skupina izvela cjelovečernji program. Nakon programa slijedila je večera za sve sudionike.

U Surdukinju živi osamdesetak Hrvata o kojima brigu vodi i Hrvatska samouprava Surdukinja nudeći tijekom godine niz sadržajnih programa. U suradnji s mjesnom samoupravom Surdukinja održava se zajedničko adventsko druženje u surdukinjskim vinogradima uz glazbu i vinsku kapljicu te ukusnu hranu. Ističu i uspješnu priredbu „Karašica nas veže“, u kojoj kao suorganizatori sudjeluju već nekoliko godina. Hrvatska samouprava Surdukinja utemeljena je 2002. godine i otad je u svakom izbornom ciklusu ponovno uspješno inicirano utemeljenje i osnivanje samouprave.

SALANTA – U svečanom okruženju krajem studenoga 2022. godine predana je obnovljena zgrada mjesne osnovne škole. Vrpca su prerezali parlamentarni zastupnik Csaba Nagy, načelnica sela Gabriella Hitre, ravnatelj Obrazovnog okruga Ákos László Tóth i ravnateljica škole Éva Ádám Bedics. Ulaganje je ostvareno uz potporu iz Programa „Mađarsko selo“. Obnovljen je pod dvorane za tjelesni odgoj i ured ravnateljice, promijenjena je cjelokupna stolarija na zbornici i knjižnici, obnovljen je i obojen parket, obnovljene su stepenice kod ulaznih školskih vrata kao i sustav odvodnje kišnice.

Foto: Nagy Csaba Facebook

Preminula Bizonjka Matilda Geyer-Benković (1931.–2023.)

Dana 10. januara 2023. u starosti od 92 ljeti preminula je Matilda Geyer-Benković iz Bizonje. Teta Tilda bila je jedna od osnivačica jačkarnoga zbora „Jorgovan“. Vjerskoj zajednici mjesne crkve služila je 60 ljet dugo. Predvodila je jačenje crkvenih i sprovodnih pjesam sve do 2019. ljeta. Žaluje ju velika obitelj i fara Bizonje. Pokojnicu su 12. januara otprohodili na zadnji počivak u bizonjskom cimiteru, a potom je bila maša zadušnica. Bog joj daj pokoj vjekovječni i svitlost vječna neka joj svitli!

Balaž Martinšić

NJARAD – U Njaradu je održan V. narodnosni kulturno-gastronomski festival koji je privukao velik broj znatiželjnika. U sklopu kulturnog programa nastupila je i dječja plesna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca koju vodi Beata Janković. U Njaradu djeluje i tročlano zastupničko tijelo hrvatske samouprave na čelu s Đurom Perovićem. U sklopu kulturnog programa osim hrvatskih izvođača nastupile su i njemačke te romske plesne skupine, a mogla su se kušati i tipična jela svake od spomenutih narodnosti – tako i šokački grah skuhan u glinenom loncu kraj vatre na otvorenome.

„Za buduću hrvatsku (šokačku) inteligenciju“

Početkom prosinca 2022. godine uz potporu Zaklade „Za buduću hrvatsku (šokačku) inteligenciju“ učenici viših razreda hrvatskog odjela Osnovne škole MTÁ „Széchenyi“ te srednjoškolci Gimnazije „Károly Kisfaludy“ u Mohaču koji uče hrvatski jezik sudjelovali su u doživljajnim aktivnostima Muzeja „Dorottya Kanizsai“.

Tijekom muzejskih edukativnih programa mladi su mogli učiti o nekadašnjim karakteristikama zimskog razdoblja poput tradicionalnih mohačkih šokačkih običaja kao što je upoznavanje i odabir partnera, što je bilo tipično za njihovu dobnu skupinu prije 80 – 100 godina.

Aktivnosti ostvarene kao interaktivni iskustveni program nastale su u suradnji s Mirjanom Bošnjak, etnografkinjom i muzeologinjom muzeja.

Izvor: Muzej „Dorottya Kanizsai“

SAMBOTEL

Samouprava grada Sambotela, Hrvatska samouprava Sambotela i Društvo sambotelskih Hrvatov srdačno vas pozivaju na ovoljetni županijski hrvatski bal, koji je po broju gostov ujedno i najveći bal Gradišćancev. Kulturna i športska dvorana AGORA 4. februara od 18 uri prima veseljake, a u 19 uri slijedu pozdravne riči ter folklorni program mjesnih kulturnih društav. U noćnoj zabavi sve do jutra odličnu muziku će osigurati Tamburaški sastav „Koprive“ i „Pinka-band“ iz Petrovoga Sela ter „Šetnja“.

BAJA – Kako nas je obavijestio Živko Gorjanac, zbog zauzetosti župnika Matthiasa Schindlera izostala je redovita mjesna misa 26. studenog 2022., ali su 28. otpočele hrvatske zornice koje su zbog prilično malog broja hrvatskih vjernika 1. i 3. tjedna došašća, dakle između 28. studenog i 3. prosinca 14. i 20. prosinca, održane dvojezično na hrvatskom i mađarskom jeziku kako bi mogli sudjelovati i oni mađarski te njemački vjernici koji su željeli. Kako bi se izišlo ususret hrvatskim vjernicima, zornice su počinjale kasnije od uobičajenog, tj. svakog dana u 7:30 ujutro.

ŠIKLOŠ – Dana 9. prosinca 2022. održan je hrvatski Božić u organizaciji Hrvatske samouprave Šikloša. Nastavna je skupina hrvatskoga jezika po prvi put debitirala pred javnošću: zapjevala je na hrvatskom jeziku uz pratnju usne harmonike. Potom se gledalište pretvorilo u zabavni vrtlog, učenici su upoznali prepoznatljive hrvatske plesove na Božićnom plesnjaku. Zaposlenici Muzeja „Dorottya Kanizsai“ održali su zanimanja vezana uz narodopis, a István Pávkovics održao je prezentaciju glazbenih instrumenata predškolicima, prvašima i učenicima hrvatskog kružoka. Osim što su djeca mogla sudjelovati u zanimljivim igrama, bila su i pogošćena. Na poslijetku, kao završnica hrvatskog božićnog ugođaja, školu su posjetili čuvari tradicije jaslca, koji su se prisjetili običaja iščekivanja Božića iz davnih vremena. Program „Šikloški Hrvatski Božić 2022.“ ostvaren je zahvaljujući potpori od 300 000 forinti koju je Hrvatska samouprava Šikloša dobila od Fonda „Gábor Bethlen“.